

BESLUT

Datum

2012-03-14

Dnr

2015-12-31

Aktbilaga 4

IFRÅGASATT BROTT MOT ANONYMITETSSKYDD

Justitiekanslerns beslut

Justitiekanslern inleder inte förundersökning.

Ärendet

Polismyndigheten i Stockholms län har hit överlämnat en anmälan avseende ifrågasatt brott mot anonymitetsskydd. Anmälaren har uppgivit följande. Monica Antonsson har i samband med försäljningen av boken "Mia: Sanningen om Gömda" tillfrågat ett antal personer genom ett e-brev den 31 maj 2009 hur hennes bok har påverkat deras liv. Av e-brevet får man uppfattningen att svaren ska sammanställas och publiceras offentligt. Samtidigt utlovas i e-brevet anonymitet och att inget ska publiceras utan medgivande. Anmälaren svarade på e-brevet och utgick, med utgångspunkt i vad som utlovades i e-brevet, från att han garanterades källskydd. Monica Antonsson har därefter publicerat hans svar på minst två olika bloggar som hon driver (www.monicaantonsson1.blogspot.com och www.monicaantonsson5.blogspot.com).

Anmälaren har bifogat en kopia av e-brevet den 31 maj 2009 samt utskrift från de aktuella bloggarna. I e-brevet anges bl.a. följande.

"Jag funderar på att sammanställa allt som hänt sedan jag öppnade förra bloggen och sedan min bok kom ut, både vad gäller media och vad som skett bakom kulisserna.

[...]

Vad har dessa böcker betytt för dig? Om de nu har betytt något.
Har de rent av påverkat ditt liv?
Har den här debatten påverkat ditt liv.
Eller bloggen?"

[...]

Ingenting publiceras utan ditt medgivande. Du är så klart även fortsättningsvis anonym."

Justitiekanslern har från Myndighet för radio och tv inhämtat att något utgivningsbevis inte har meddelats för de aktuella bloggarna.

Såvitt gäller boken "Mia: Sanningen om Gömda" (ISBN 978-91-977382-1-7) framgår av LIBRIS att den publicerades 2008 och därefter har utkommit under 2009 i nyutgåva samt som e-bok och talbok. Boken har utgivits av förlaget Blue Publishing.

Justitiekanslerns bedömning

Rättsliga utgångspunkter

Av 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen (TF) framgår att varje svensk medborgare är tillförsäkrad rätt att till författare och andra upphovsmän samt till utgivare, redaktioner, nyhetsbyråer och företag för framställning av tekniska upptagningar lämna uppgifter i vilket ämne som helst för offentliggörande i bl.a. tidningar. Detsamma gäller enligt 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) för den som lämnar uppgifter för offentliggörande i radioprogram och andra upptagningar som omfattas av grundlagskydd enligt YGL.

I 3 kap. 1 § TF respektive 2 kap. 1 § YGL finns en grundläggande bestämmelse om rätt till anonymitet som innebär att den som har lämnat en uppgift enligt 1 kap. 1 § tredje stycket TF respektive 1 kap. 2 § YGL inte är skyldig att röja sin identitet.

Rätten till anonymitet skyddas bl.a. genom bestämmelsen i 3 kap. 3 § TF respektive 2 kap. 3 § YGL. Av bestämmelsen framgår att tystnadsplikt gäller för den som har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av en tryckt skrift eller ett radioprogram. Enligt huvudregeln får denne inte röja vad han därvid har fått veta om vem som har lämnat uppgifter enligt 1 kap. 1 § tredje stycket TF respektive 1 kap. 2 § YGL. Tystnadsplikt gäller dock inte i bl.a. sådana fall då den vars identitet tystnadsplikten avser att skydda har samtyckt till att hans identitet röjs.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot denna tystnadsplikt döms enligt 3 kap. 5 § första stycket TF respektive 2 kap. 5 § första stycket YGL till böter eller fängelse i högst ett år. Av samma bestämmelsers sista stycken framgår att allmänt åtal för brott enligt första styckena får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

Justitiekanslern är ensam åklagare i tryck- respektive yttrandefrihetsmål av nu aktuellt slag (9 kap. 2 § tredje stycket TF och 7 kap. 1 § första stycket YGL).

Målsäganden avseende det här ifrågasatta brottet, dvs. den vars anonymitet påstås ha röjts, har angett brottet till åtal. Justitiekanslern har därmed att ta ställning till om förundersökning ska inledas.

Övervägande

En grundläggande utgångspunkt för att reglerna om anonymitetsskydd ska bli tillämpliga är att uppgifterna ha lämnats inom ramen för meddelarfriheten. Detta förutsätter att uppgifterna lämnas för offentliggörande i ett sådant medium som omfattas av grundlagsskydd enligt TF eller YGL. Att uppgifter lämnas för offentliggörande till någon som verkar som journalist är alltså i sig inte tillräckligt för att det grundlagsfästa anonymitetsskyddet ska aktualiseras (jfr NJA 1999 s. 275). I förevarande fall ger det tillgängliga underlaget inte något stöd för att uppgifterna skulle publiceras på annat sätt än på de bloggar som Monica Antonsson driver, vilka enligt Justitiekanslerns bedömning inte omfattas av grundlagsskydd. Redan av denna anledning ska förundersökning inte inledas.

Ärendet har föredragits av byråchefen Karin Wistrand. *KW*